

Ti izpadi trme ...

T: Midge obstoja trme sploh ne priznava. Otrok ni nikoli že kar avtomatično trmast, ampak tak vzorec obnašanja razvijamo starši s svojim odnosom do njega. Otrok samo preemika meje, kar je v bistvu vztrajnost: a kadar nam ta ni všeč, jo označimo za trmo. Če domov nosi petke, je pa vztrajen. Ko smo že pri tem: danes so pričakovana staršev do otrok ogromna. Berejo pri štirih letih, dosegajo športne ali glasbene dosežke že v vrtcu, morajo biti najboljši v šoli, najbolj priljubljeni med prijatelji ...

M: S tem nevede povzročajo pritisk na otroka, da se mora še bolj truditi ... Po eni strani jih ne naučimo prevzemanja odgovornosti, po drugi pa od njih ogromno zahtevamo.

Tudi zato boleči trebuščki, pa čustveni izpadi ... Kolkilo je treba brskati za vzrokom, ko izbruh mlina?

M: Ko ima afekt, ga pustimo, da se sam umiri. In če nam pozneje ne razlaga, zakaj je izbruhnil, ne silimo vanj. Povedal nam bo le, če ima že od prej izkušnjo, da nam lahko pove in mu ne bomo pridigali. Takrat, ko spregovori, ga moramo samo poslušati in sprejeti slisano.

T: Včasih pa afekt mine in vidiš, da otrok mirno pluje naprej, takrat sploh ni potrebe po razkrivanju ozadja. Otrok je očino da iz sebe, kar je bilo treba, in pika. Če pa se njegovo slabo razpoloženje nadaljuje še naslednje dni, je treba raziskati, kako in kaj. Zlasti če si ne upa povedati ali pa je še premajhen, da bi se primerno izrazil. Staršiji otroci ali najstniki pa, če ni bilo že prej zgrajeno zaupanja, zagotovo ne bodo ničesar povedali. Zlasti če so navajeni, da jih od staršev slisijo, še preden sploh kaj povedo.

Vendar imajo starši zelo kratek čas, da otroka ustrezno opremijo za življenje; pogosto je slisati, da smo do sedmega leta starosti že naredili, kar smo.

M: Nevroznanost pravi, da do tretjega leta starosti. Možgani delujejo ves čas, le da otroci tega še ne morejo ubesediti, se jim pa že vse usidra. Vedenjski vzorci se namreč začnejo oblikovati že takoj po rojstvu, zato so tako trdovratni.

T: Menim, da se do faze, ko otrok shodi, naredi že tri četrtine. Ker ko se enkrat postavi na noge ali skobaca in mu mama pusti, ali pa ne, da gre po svoje, ga pretirano varuje ali pa je bolj sproščena, je to že pomemben temelj za to, kako bo lahko svobodno deloval v svojem življenju. No, seveda se mora še ogromno naučiti, tudi iz okolice, ampak to svoje notranje jedro nedvomno pridobi s prvimi preizkusi, koraki. In če takrat ne dobi popolnice: »Pojdi in raziskuj!«, kar zna mogoče praml staršev – druge namreč hromi strah, da se ne bi poškodoval –, bo težko odrasel v samostojnega in uspešnega posameznika.

Najbolj srečni so tisti otroci, ki lahko izražajo svoja čustva. Vsa, ne samo veselje.

Poudarjata nujnost postavljanja jasnih in zdravih mej in trdita, da potem kaznen sploh ni potrebna?

T: Če starš zna postaviti mejo in biti pri tem dosleden, se bo otrok nehaj neprimerno obnašati; če je ne zna ali si je ne upa, ker se boji otrokovih čustvenih izbruhov, pa ga bo otrok naplatal, in to je lahko prava živčna vojna. Se pa zapenjamo pri najbolj rutinskih zadevah. Zakaj je treba otroku šestkrat reči, naj gre spat? Samo razlagamo in pridigamo, a če se ustojimo, kot je treba, zahvalimo z odločnim glasom, ki ga otrok zagotovo slisji, potem nas bo upoštevali. Če uhaja iz sobe, bomo pač stali mesec dni pred vrati in ga pošiljali nazaj, ne pa, da se od daleč jezimo. Tak problem zahteva vztrajnost in doslednost. In dlje ko dopuščas, da gredo stvari po svoje, več dela imaš potem, če želiš spremembo. In s kaznimi, ki nimajo povezave s težavo, tega zagotovo ne bomo dosegli. Kaj ima do konca zaužita večerja z gledanjem risanke? In kaj umiti zobke z obiskom živalskega vrta? Če že, je potem treba najti nekaj, kar se bo zgodilo, če ne bodo umiti.

Domaća opravila so del življenja, težava je le, da otrok ne znamo motivirati zanje. In raje naredimo sami.

Kaj pa obrnjeni pristopi? Dajmo si hitro umiti zobke, potem pa pravilica v postelji?

T: Zakaj bi nagrajevali nekaj, kar mora biti nujno opravljeno? Tudi sami ne dobimo nagrade, ker vsak dan pomijemo posodo ... Domaća opravila so del življenja, težava je le, da otrok ne znamo motivirati zanje. Ker se nam pri treh letih, ko so še vsi nerodni in opletajo s sesalnikom, na tleh pa ostane več smeti kot v sesalniku, ne ljubijo vztrajati in jih popravljati, da bi znali pri sedmih brezhibno sesati. In potem raje delamo sami.

Kako torej izstopiti iz kroga kritiziranja in pridiganja, ko otrok ne zeli narediti tistega, kar pričakujemo od njega?

T: Starši premalo motivirajo svoje otroke; pričakujejo, da bo otrok pri treh letih na prvo besedo vzel kratek v roke in si šel umiti zobe. Nikakor! Ker je vse drugo desetkrat bolj zanimivo. Malčka

zmohtiviramo z igračko ali igrico in pri šestih letih ne bo to težava. Če pa začnemo šele pri šestih, bo naloga že precej težja, veliko truda bomo morali vložiti v motiviranje. Smo vpeti v sistem, kjer je treba opraviti tudi sime stvari, zjutraj vstati, iti v šolo ... zato je treba otroke motivirati, hkrati pa razumeti. Da je, na primer, težko vstati. In takrat res ne potrebujemo pridige.

Poudarjata, da se nam ne sme muditi, sploh ne zjutraj ...

M: Otrok potrebuje svoj čas, da se uredi, precej dlje kot mi sami, in to je treba vzeti v zakup.

T: Od doma gremo lahko povsem živčni in je dan že narejen, lahko pa pridemo v sobo veseli kot Nodi in je vse drugače: »Nodi bo prvi vzel ščetko, že oblači hlače, ooo, obura čevlje ...« Tri mesece, pa bomo za vedno opravili s temi! A se nam mora ljubiti ...

So pa situacije, ki zahtevajo kaznen? Če otrok skoči na cesto ...

T: ... kako lahko otrok skoči na cesto? Verjetno ga jaz nisem držal za roko, to pa je moja odgovornost! In zakaj mora otrok dobiti kaznen za naš trenutek nepazljivosti?

Kaj pa, ko so starejši, se prvič zlažejo, ukradajo ...

M: Treba se je vprašati po vzroku, zakaj otrok laže. Včasih dobim kak klic na pomoč v šolo zaradi domnevno problematičnega otroka. Takrat želimo, da se srečanja udeležijo celotna družina. V šolo mogoče starši še pridejo, na psihoterapijo k meni pa nihče. Ker ponavadi števline otrokove težave izhajajo iz tega, da je nekaj narobe v družini. Ker treba je vedeti, da otrok ni nikoli kar po naravi tak, ne želi nagajati. Otroci in najstniki ki iz gole stiske počnejo kup težavnih stvari.

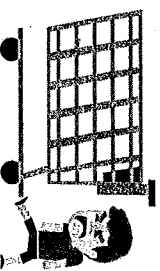
Se tega v našem prostoru zdaj že zavedamo?

M: Na splošno starši ne želijo slisati, da delajo kaj narobe. Najraje bi videli, da se vsi mogoči strokovnjaki ukvarjajo z njihovim otrokom, samo da niso oni česa krivi. Je pa vseeno bistveno drugače kot pred desetletjem. Zlasti med mladiimi je več tega zavedanja, več se govori o tem. V vzgojo se čedalje bolj vključujejo očetj, kar je tudi prav saj sta starša dva, torej oba vzgajata. Pri tem je nujno, da sta usklajena v vzgoji, oba ljubeča, oba tudi postavljata meje in se tega držata. Temu pravim odgovorno starševstvo in le na tak način se lahko otrok razvije v normalno, zdravo osebnost. Znova poudarjam: nikoli ni prepozno za spremembe na bolje!

T: Nedvomno si prav vsak otrok zasluži dobro vzgojo. Ker življenje je lahko lepo.

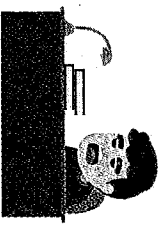
Kako ravnati oz. kako »obrniti ploščo«, če smo doslej narobe odreagirali

Otrok, 7 let, med nakupovanjem ponavlja (pobrcava v vozček), da hoče vanj lev krof

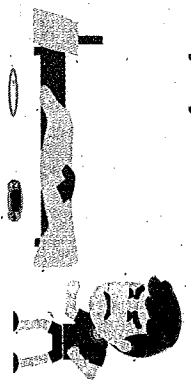
To dela zato, ker lahko. Rečemo mu, naj takoj preneha, potem pa izbruh ignoriramo. Ko se starši ne vključijo v 'igro' z otrokom, se ta hitro konča. Pomembno je, da smo mirni, ne popustimo in ne kupimo krofa ter ne razlagamo na dolgo in široko, zakaj ne, ampak samo enkrat.

Šolar, 10 let, se ne uči, ne dela domačih nalog, zdi se, kot da mu je vseeno

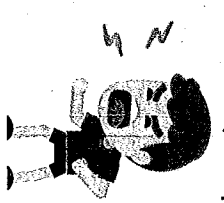
Prvo vprašanje je, zakaj otrok nima te odgovornosti. Smo ga naučili biti odgovoren za šolo? Pri 10 letih je že krepko prepozno. Potreben je pozitiven dialog, češ da vem, da zna, o tistem, česar ne zna, pa naj se pozanimata pri učitelju. Z njo se dogovorimo, da se to spodbudno naredi in reši. Pomemben je vzpodbuden in umirljen dialog, naše vztrajanje in sodelovanje z otrokom.

Starejši otrok ne pospravi svoje sobe oz. opravi svojih obveznosti, to jemlje kot kaznen.

Vztrajamo, da to naredi. Z dogovorom in časovno omejitvijo. Če se ne drži, mu ne dovolimo ničesar drugega, lahko se zdolgočas do konca, prioriteta je pospraviti sobo. Moramo biti dosledni, vztrajni in umirjeni.

Najstnik odgovarja, uporablja nesposiljive besede, ne upošteva navodil.

Pri najstnikih je tako vedenje že kritično, delstvo pa je, da se ne razvije čez noč, ampak je posledica nepravilne vzgoje že dlje časa. Obravnava, zakaj se je to začelo, je kompleksna in tudi ni hitrega recepta. V tem primeru morajo tudi starši veliko urediti pri sebi, če želijo »ozdraviti« odnos z najstnikom. Najstniki že zaradi svojega obdobja odraščanja močno preizkušajo meje, večkrat pa nastanejo težave tudi zaradi nezazumevanja in napačne vzgoje v otroštvu.